

Cardiff
Metropolitan
University

Prifysgol
Metropolitan
Caerdydd

Erthyglau Llywodraethu

Prifysgol Metropolitan Caerdydd

CORFFORAETH ADDYSG UWCH

PRIFYSGOL METROPOLITAN CAERDYDD

CORFFORAETH ADDYSG UWCH

ERTHYGLAU LLYWODRAETHU

Wrth arfer y pwerau a roddwyd iddi gan Adran 125 o Ddeddf Diwygio Addysg 1988, mae corfforaeth addysg uwch Prifysgol Metropolitan Caerdydd yn gwneud yr Erthyglau Llywodraethu a ganlyn y bydd busnes Prifysgol Metropolitan Caerdydd yn cael ei reoli yn unol â hwy:

1. DEHONGLIAD

- (1) Yn yr Erthyglau hyn bydd gan y geiriau ac ymadroddion yr ystyr a roddir iddynt ym mharagraff 1 o'r Offeryn Llywodraethu a wnaed gan y Cyfrin Gyngor ar 01 Mawrth 2024, a

"deiliaid swyddi uwch"	ystyr hyn yw Is-Ganghellor a Phrifathro, Ysgrifennydd y Brifysgol a deiliaid unrhyw swyddi uwch eraill a bennir gan Fwrdd y Llywodraethwyr a dehonglir "deiliad swydd uwch" yn unol â hynny;
"Rheoliadau"	Ystyr hyn yw unrhyw weithdrefnau a wneir gan Fwrdd y Llywodraethwyr yn unol â'r Erthyglau hyn a fydd yn cynnwys unrhyw reolau neu is-ddeddfau ar gyfer llywodraethu ac ymddygiad y Brifysgol a wneir yn unol â'r Ddeddf;
"staff"	sy'n cynnwys staff academiaidd, gwasanaethau proffesiynol a staff cymorth y Brifysgol;
"undeb myfyrwyr"	ystyr hyn yw unrhyw gymdeithasd cyffredinol o fyfyrwyr a ffurfiwyd i hyrwyddo dibenion addysgol y Brifysgol a buddiannau'r Myfyrwyr fel myfyrwyr.

2. YMDDYGIAD Y BRIFYSGOL

- (1) Rheolir y Brifysgol yn unol â darpariaethau'r Ddeddf Addysg 1993, unrhyw Ddeddfau Addysg dilynol, unrhyw reoliadau, gorchmynion neu gyfarwyddiadau perthnasol a wneir gan Weinidogion Cymru, neu gan y Cyfrin Gyngor, ac yn ddarostyngedig iddynt, yn unol â darpariaethau'r Offeryn, yr Erthyglau hyn ac unrhyw Reoliadau a wneir o dan yr Erthyglau hyn.

3. BWRDD Y LLYWODRAETHWYR, YR IS-GANGHELLOR A'R PENNAETH, YSGRIFENNYDD A'R BWRDD ACADEMAIDD

Bwrdd y Llywodraethwyr

- (1) Bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn gyfrifol am:
- (a) benderfynu ar gymeriad addysgol a chenhadaeth y Brifysgol ac am oruchwylio ei holl gweithgareddau;
 - (b) cynaliadwyedd a hyfywedd ariannol y Brifysgol gan gynnwys cymeradwyo'r gyllideb flynyddol a'r rhagolwg ariannol a'r datganiadau ariannol blynyddol; a
 - (c)
 - (i) penodi, gwerthuso, atal, diswyddo ac ar gyfer pennu telerau ac amodau gwasanaeth deiliaid swyddi uwch; a
 - (ii) gosod fframwaith ar gyfer tâl ac amodau gwasanaeth yr holl staff.

Y Canghellor

- (2) Bydd Canghellor y Brifysgol a fydd yn bennaeth seremonïol a theitl i'r sefydliad a chyda'r cyfryw gyfrifoldebau ag a ddisgrifir yn y Rheoliadau.

Yr Is-Ganghellor a'r Pennaeth

- (3) Yn amodol ar gyfrifoldebau Bwrdd y Llywodraethwyr, yr Is-Ganghellor a'r Pennaeth fydd prif weithredwr y Brifysgol gyda chyfrifoldeb am drefniadaeth, cyfeiriad a rheolaeth y Brifysgol a'i gweithgareddau, a phenderfynu (ar ôl ymgynghori â'r Bwrdd Academaidd) o gweithgareddau academaidd y Brifysgol, rheolaeth cyllid y Brifysgol, cynnal disgyblaeth myfyrwyr, a'r cyfryw gyfrifoldebau eraill a bennir gan Fwrdd y Llywodraethwyr o bryd i'w gilydd ac a bennir yn y Rheoliadau.

Ysgrifennydd y Brifysgol

- (4) Bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn penodi neu'n cyflogi Ysgrifennydd y Brifysgol ar delerau sy'n briodol ym marn Bwrdd y Llywodraethwyr. Bydd Ysgrifennydd y Brifysgol yn goruchwyllo effeithiolrwydd cyffredinol strwythurau llywodraethu a chydymffurfio'r Brifysgol, ac yn sicrhau bod swyddog penodedig yn cael ei benodi i weithredu fel clerc i Fwrdd y Llywodraethwyr.

Y Bwrdd Academaidd

- (5) Bydd Bwrdd Academaidd i'r Brifysgol a fydd, yn amodol ar gyfrifoldeb cyffredinol Bwrdd y Llywodraethwyr a'r Is-Ganghellor a'r Pennaeth, yn goruchwyllo addysgu ac ymchwil y Brifysgol ac yn gyfrifol am ansawdd a safonau academaidd y Brifysgol. a derbyn a rheoleiddio Myfyrwyr sydd â'r cyfryw gyfrifoldebau a bennir ymhellach gan Fwrdd y Llywodraethwyr o bryd i'w gilydd yn y Rheoliadau.
- (6) Bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn derbyn ac yn profi sicrwydd gan y Bwrdd Academaidd bod llywodraethu academaidd gan gynnwys safon dyfarniadau'r Brifysgol, profiad academaidd myfyrwyr a chanlyniadau myfyrwyr yn ddigonol ac yn effeithiol. Bydd y Bwrdd Academaidd yn rhoi i Fwrdd y Llywodraethwyr unrhyw sicrwydd academaidd y bydd ei angen o bryd i'w gilydd.
- (7) Pennir aelodaeth y Bwrdd Academaidd yn y Rheoliadau.

4. DIRPRWYO SWYDDOGAETHAU A PHWYLLGORAU

- (1) Gall Bwrdd y Llywodraethwyr ddirprwyo unrhyw rai o'i bwerau, swyddogaethau neu ddyletswyddau i unrhyw berson, pwyllgor neu gorff a all hefyd gynnwys pŵer i is-ddirprwyo. Gall unrhyw bwyllgor neu gorff a sefydlir gan Fwrdd y Llywodraethwyr (a fydd bob amser yn cynnwys sefydlu pwyllgor sy'n gyfrifol am oruchwyllo archwilio a risg) gynnwys personau nad ydynt yn aelodau o Fwrdd y Llywodraethwyr.
- (2) Fodd bynnag, ni fydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn dirprwyo'r canlynol:
- (a) pennu cymeriad addysgol a chenhadaeth y Brifysgol;
 - (b) cymeradwyo rhagolygon ariannol y Brifysgol, ei hamcangyfrifon blynyddol o incwm a gwariant a datganiadau terfynol ar gyfer pob blwyddyn ariannol;
 - (c) penodi neu ddiswyddo'r Is-Ganghellor a'r Pennaeth neu Ysgrifennydd y Brifysgol; a
 - (d) diwygio neu ddirymu'r Erthyglau hyn neu basio penderfyniad i geisio diwygio'r Offeren Llywodraethu.
- (3) Gall Bwrdd y Llywodraethwyr ddiddymu neu newid unrhyw ddirprwyaeth.

5. **GWEITHDREFNAU CYFARFODYDD**

- (1) Y cworwm ar gyfer cyfarfodydd Bwrdd y Llywodraethwyr fydd traean wedi'i dalgrynnu i fyny i'r rhif cyfan nesaf o gyfanswm aelodaeth wirioneddol Bwrdd y Llywodraethwyr, gydag Aelodau Annibynnol yn ffurfio mwyafrif y cworwm.
- (2) Bydd aelodau Bwrdd y Llywodraethwyr yn datgan unrhyw wrthdaro buddiannau.
- (3) Ni fydd gweithrediadau Bwrdd y Llywodraethwyr yn cael eu hannilysu gan unrhyw swydd wag neu gan unrhyw ddiffyg yn etholiad, penodiad neu gymhwyster unrhyw aelod.
- (4) Gellir cynnal cyfarfod o Fwrdd y Llywodraethwyr, y Bwrdd Academaidd neu bwyllgor o'r naill gorff neu'r llall drwy unrhyw ddull electronig addas (er enghraifft dros y ffôn neu gynhadledd fideo) lle gall pob cyfranogwr gyfathrebu â'r holl gyfranogwyr eraill.
- (5) Bydd holl benderfyniadau Bwrdd y Llywodraethwyr, y Bwrdd Academaidd neu bwyllgor o'r naill gorff neu'r llall yn cael eu penderfynu gan fwyafrif yr aelodau. Oni bai y cytunir yn wahanol gan Fwrdd y Llywodraethwyr, ni chaniateir pleidleisio drwy ddirprwy.
- (6) Bydd penderfyniad ysgrifenedig neu ar ffurf electronig y cytunir arno gan aelodau Bwrdd y Llywodraethwyr, y Bwrdd Academaidd neu bwyllgor o'r naill gorff neu'r llall yr un mor ddilys ac effeithiol â phe bai wedi'i basio mewn cyfarfod o'r cyfryw gorff, ar yr amod bod y penderfyniad arfaethedig yn cael ei anfon at bob aelod o'r corff perthnasol a bydd mwyafrif syml o'r aelodau'n llofnodi eu bod yn cytuno â'r penderfyniad arfaethedig o fewn 28 diwrnod i ddyddiad ei gylchrediad.
- (7) Bydd y cworwm ar gyfer cyfarfodydd y Bwrdd Academaidd o leiaf traean wedi'i dalgrynnu i fyny i'r rhif cyfan nesaf o gyfanswm yr aelodaeth wirioneddol fel y penderfynir yn unol â'r Rheoliadau. Bydd y cworwm ar gyfer unrhyw un o bwyllgorau Bwrdd y Llywodraethwyr neu'r Bwrdd Academaidd yn cael ei nodi yn y Rheoliadau. Bydd gweithdrefnau ar gyfer cyfarfodydd y Bwrdd Academaidd a phwyllgorau eraill Bwrdd y Llywodraethwyr neu'r Bwrdd Academaidd a gweithdrefnau mewn perthynas â phenodi aelodau o Fwrdd y Llywodraethwyr yn cael eu nodi yn y Rheoliadau.

6. **STAFF A MYFYRWYR Y BRIFYSGOL**

- (1) Gall y Brifysgol benodi pa bynnag staff a all fod yn ofynnol i gyflawni swyddogaethau'r Brifysgol.
- (2) Bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn sicrhau bod:
 - (a) gweithdrefnau ar gyfer disgyblu, diswyddo, atal a chlywed cwynion staff gan gynnwys yr Is-Ganghellor a'r Pennaeth ac Ysgrifennydd y Brifysgol;
 - (b) gweithdrefnau ar gyfer derbyn, atal a diarddel Myfyrwyr, ac ar gyfer ymdrin â chwynion myfyrwyr ac apelïadau academiaidd.

7. **RHYDDID ACADEMAIDD**

- (1) Bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn ystyried yr angen i sicrhau bod gan staff academiaidd y Brifysgol ryddid o fewn y gyfraith i gynnal addysgu ac ymchwil, gan gynnwys cyhoeddi canlyniadau ymchwil, mewn ffordd sy'n cwestiynu ac yn profi syniadau a syniadau sefydledig, wedi derbyn doethineb, ac yn cyflwyno safbwyntiau dadleuol neu amhoblogaidd, heb roi eu hunain mewn perygl o golli eu cyflogaeth nac unrhyw freintiau a all fod ganddynt yn y Brifysgol.

8. **UNDEB Y MYFYRWYR**

- (1) Bydd Undeb Myfyrwyr y Brifysgol a fydd yn cynnal ac yn rheoli ei faterion ei hun yn unol â chyfansoddiad a gymeradwyir gan Fwrdd y Llywodraethwyr a bydd yn cyflwyno cyfrifon archwiliedig yn flynyddol i Fwrdd y Llywodraethwyr.
- (2) Bydd y Brifysgol yn cymryd camau i sicrhau bod Undeb y Myfyrwyr o'r fath yn:-
 - (a) gweithredu'n deg ac yn ddemocrataidd; a
 - (b) yn atebol am ei gyllid.

9. **MATERION ARIANNOL**

- (1) Bydd Bwrdd y Llywodraethwyr yn:
 - (a) cadw cyfrifon a chofnodion, a phenodi archwilydd yn unol ag Adran 124B o'r Ddeddf ac unrhyw fframweithiau cyfrifyddu ariannol cymwys eraill; a
 - (b) penodi archwilydd neu archwilydd a fydd yn aelod o gorff goruchwyllo cydnabyddedig ac yn gymwys i'w benodi o dan reolau'r corff hwnnw.

10. **RHEOLIADAU**

- (1) Bydd gan Fwrdd y Llywodraethwyr y pŵer i wneud Rheoliadau ynghylch materion o'r fath mewn perthynas â llywodraethu ac ymddygiad Bwrdd y Llywodraethwyr a'r Brifysgol fel y gwêl yn dda. Bydd Rheoliadau o'r fath yn ddarostyngedig i ddarpariaethau'r Erthyglau hyn.

11. **DIWYGIO ERTHYGLAU**

- (1) Gall yr Erthyglau hyn gael eu diwygio neu eu disodli gan benderfyniad gan Fwrdd y Llywodraethwyr naill ai gyda chymeradwyaeth y Cyfrin Gyngor neu fel sy'n ofynnol gan y Cyfrin Gyngor, ar ôl ymgynghori â Bwrdd y Llywodraethwyr, yn unol ag adran 125 o'r Ddeddf.

12. **DYDDIAD YR ERTHYGLAU**

Daw'r Erthyglau hyn i rym ar 01 Mawrth 2024.